

Dziękujemy ci, kobieto, za to, że jesteś kobietą! Zdolnością postrzegania cechującą twą kobiecość wzbogacasz właściwe zrozumienie świata i dajesz wkład w pełną prawdę o związkach między ludźmi.

Jan Paweł II, *List do kobiet* [w:] Mateusz.pl
[dostęp 5 maja 2013], dostępny w Internecie:
<http://mateusz.pl/dokumenty/jpii-ldk.htm>

25. Czy wystarczy przestrzegać przykazania – „Nie zabijaj”?

26. Życie czy śmierć? Decyzja należy do Ciebie?

Omówienie aborcji i samobójstwa – pierwsza godzina lekcyjna.
Omówienie eutanazji – druga godzina lekcyjna.

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- ukazywanie życia ludzkiego jako podstawowego dobra człowieka,
- rozpoznawanie życia jako daru od Boga.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- definiuje pojęcia: „aborcja”, „samobójstwo”, „eutanazja”,
- na podstawie swojej wiedzy podejmuje polemikę ze zwolennikami eutanazji i aborcji,
- swoimi słowami wymienia argumenty przeciwko samobójstwu, aborcji i eutanazji,
- podczas dyskusji przekonuje, że targnięcie się na życie swoje i życie innych ludzi jest złem moralnym,
- po lekcji stwierdza, że człowiek, który swoje życie zawierzył Bogu, potrafi je

- szanować i akceptować bez względu na to, w jakiej znalazł się sytuacji,
- po analizie fragmentu encykliki *Evangelium vitae* Jana Pawła II uzasadnia, że życie ludzkie jest darem od Boga i domaga się szacunku.

3. POJĘCIA, POSTACI

- aborcja,
- eutanazja,
- samobójstwo.

4. WARTOŚCI

- zawierzenie swojego życia Bogu,
- szacunek dla życia od momentu poczęcia do naturalnej śmierci.

5. SCHEMAT LEKCJI

- błędy dotyczące ludzkiego życia,
- aborcja,
- eutanazja,
- samobójstwo.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Wstęp do lekcji z podręcznika. Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.

Rozwinięcie tematu

Metoda – scenka dramatowa. Nauczyciel prosi trzech chętnych uczniów, którzy otrzymują teksty z opisem sytuacji Beaty, Andrzeja, Adama; uczniowie mają odegrać te sytuacje, w których się znaleźli bohaterowie (załącznik 1); pozostali uczniowie zajmują miejsce w kręgu; ich zadaniem jest odegranie ról przyjaciół, psychologów, lekarzy, osób bliskich, które pomagają rozwiązać trudną sytuację życiową tych bohaterów (aborcja, samobójstwo, eutanazja). Po krótkim przygotowaniu wchodzi pierwsza osoba i opowiada o swojej sytuacji; po kilkunastu minutach rozmowy wchodzi druga osoba; na kolejnej godzinie lekcyjnej, trzecia osoba. Nauczyciel czuwa nad przebiegiem rozmów, ukierunkowuje na odpowiednie zagadnienia, stawianie prawidłowych argumentów i wyciąganie odpowiednich wniosków (zob. podręcznik lekcja 25 i 26). Podsumowanie: aborcja to nie tylko usunięcie ciąży, to pozbawienie życia dziecka poczętego; aborcji towarzyszy tzw. zespół poaborcyjny, czyli różnorakie następstwa wywołane aborcją; istnieją inne możliwości rozwiązania trudnej sytuacji niechcianej ciąży: pomoc rodzi-

ny, pomoc ośrodków, które zajmują się samotnymi matkami czy adopcją dzieci; samobójstwo – u podstaw samobójstwa leży depresja, silne przeżycia emocjonalne, napięcia i konflikty między osobą a środowiskiem; taką cierpiącą osobę należy odpowiednio wspierać, zachęcać do podjęcia leczenia, rozmowy ze specjalistą, lecz przede wszystkim należy pomóc takiej osobie odnaleźć sens życia, odnaleźć cel do którego warto dążyć; eutanazja – nie ma cierpienia bezsensownego; życie jest darem od Boga i człowiek nie może być absolutnym panem ani w odniesieniu do swojego życia, ani do życia innych ludzi; zadaniem lekarza jest leczenie, a nie uśmiercanie człowieka.

Zakończenie

Bóg jest dawcą życia ludzkiego. Człowiek nie jest absolutnym panem ani w odniesieniu do swojego życia, ani do życia innych ludzi. Nie może decydować o swojej śmierci, ani śmierci drugiego człowieka (poczętego, chorego, staro). Zadaniem lekarza jest leczenie ludzi, służba życiu i zdrowiu pacjentów, a nie uśmiercanie ich. Życie ludzkie jest podstawową wartością, a prawo do życia przysługuje każdemu człowiekowi

Notatka

Treść „Zakończenia”.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) biologia – poczęcie człowieka; ustanie funkcji życiowych,
- 2) etyka – wartość ludzkiego życia,
- 3) wychowanie do życia w rodzinie – szacunek dla życia od momentu poczęcia do naturalnej śmierci.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Metoda – praca z tekstem. Uczniowie otrzymują fragment encykliki Jana Pawła II *Evangelium vitae* (załącznik 2); podkreślają w nim zdania będące argumentami za faktem, że życie ludzkie jest darem od Boga i domaga się szacunku.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

KOŚCIÓŁ
NAUCZA

62. Najnowsze nauczanie papieskie bardzo stanowczo potwierdziło tę powszechną doktrynę. W szczególności Pius XI w Encyklice *Casti connubii* odrzucił fałszywe usprawiedliwienia przerywania ciąży; Pius XII potępił wszelką aborcję bezpośrednią, to znaczy każdy akt, który zmierza wprost do zabicia jeszcze nie narodzonego życia ludzkiego, „niezależnie od tego, czy zabójstwo stanowi cel sam w sobie, czy też jest tylko środkiem do celu”; Jan XXIII potwierdził prawdę, że życie ludzkie jest święte, ponieważ „od samego początku wymaga działania Boga Stwórcy”. Sobór Watykański II, jak już zostało wspomniane, bardzo surowo potępił przerywanie ciąży: „Należy (...) z największą troską ochraniać życie od samego jego poczęcia; spędzanie płodu, jak i dzieciobójstwo są okropnymi przestępstwami”.

Już od pierwszych wieków dyscyplina kanoniczna Kościoła nakładała sankcje karne na tych, którzy splamili się grzechem przerywania ciąży i taka praktyka, przewidująca lżejsze lub cięższe kary, znalazła potwierdzenie w różnych okresach historii. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 roku za przerwanie ciąży groził karą ekskomuniki. Także odnowione prawodawstwo kanoniczne idzie po tej samej linii, gdy stwierdza: „Kto powoduje przerwanie ciąży, po zaistnieniu skutku, podlega ekskomunice wiążącej mocą samego prawa”, to znaczy przez sam fakt popełnienia przestępstwa. Ekskomunika obejmuje wszystkich, którzy dopuszczają się tego przestępstwa, wiedząc, jaką jest obłożone karą, a więc także tych współsprawców, bez których udziału to przestępstwo nie zostałoby popełnione. Za pomocą takiej surowej kary Kościół wskazuje na to przestępstwo jako na jedno z najcięższych i najbardziej niebezpiecznych, zachęcając sprawcę do gorliwego poszukiwania drogi nawrócenia. W Kościele bowiem kara ekskomuniki wymierzana jest po to, aby w pełni uświadomić winnemu powagę popełnionego grzechu, i by doprowadzić go do koniecznego nawrócenia i pokuty.

Ta wielka jednomysłność tradycji doktrynalnej i dyscyplinarnej Kościoła pozwoliła Pawłowi VI stwierdzić, że nauczanie w tej dziedzinie „nie zmieniło się i jest niezmiennie”. Dlatego mocą władzy, którą Chrystus udzielił Piotrowi i jego Następcom, w komunii

z Biskupami, wielokrotnie potępili przerywanie ciąży, zaś w ramach wspomnianej wcześniej konsultacji wyrazili jednogłośnie – choć byli rozproszeni po świecie – aprobatę dla tej doktryny oświadczając, że bezpośrednie przerwanie ciąży, to znaczy zamierzone jako cel czy jako środek, jest zawsze poważnym nieładem moralnym, gdyż jest dobrowolnym zabójstwem niewinnej istoty ludzkiej. Doktryna ta, oparta na prawie naturalnym i na słowie Bożym spisanim, jest przekazana przez Tradycję Kościoła i nauczana przez Magisterium zwyczajne i powszechne.

Żadna okoliczność, żaden cel, żadne prawo na świecie, nigdy nie będą mogły uczynić godziwym aktu, który sam w sobie jest niegodziwy, ponieważ sprzeciwia się Prawu Bożemu, zapisanemu w sercu każdego człowieka, poznawalnemu przez sam rozum i głoszonemu przez Kościół.

65. Aby sformułować poprawną ocenę moralną eutanazji, trzeba ją przede wszystkim jasno zdefiniować. Przez eutanazję w ścisłym i właściwym sensie należy rozumieć czyn lub zaniedbanie, które ze swej natury lub w intencji działającego powoduje śmierć w celu usunięcia wszelkiego cierpienia. „Eutanazję należy zatem rozpatrywać w kontekście intencji oraz zastosowanych metod”.

Od eutanazji należy odróżnić decyzję o rezygnacji z tak zwanej „uporczywej terapii”, to znaczy z pewnych zabiegów medycznych, które przestały być adekwatne do realnej sytuacji chorego, ponieważ nie są już współmierne do rezultatów, jakich można by oczekiwać, lub też są zbyt uciążliwe dla samego chorego i dla jego rodziny. W takich sytuacjach, gdy śmierć jest bliska i nieuchronna, można w zgodzie z sumieniem „zrezygnować z zabiegów, które spowodowałyby jedynie nietrwałe i bolesne przedłużenie życia, nie należy jednak przerywać normalnych terapii, jakich wymaga chory w takich przypadkach”. Istnieje oczywiście powinność moralna leczenia się i poddania się leczeniu, ale taką powinność trzeba określać w konkretnych sytuacjach: należy mianowicie ocenić, czy stosowane środki lecznicze są obiektywnie proporcjonalne do przewidywanej poprawy zdrowia. Rezygnacja ze środków nadzwyczajnych i przesadnych nie jest równoznaczna z samobójstwem lub eutanazją; wyraża raczej akceptację ludzkiej kondycji w obliczu śmierci.

We współczesnej medycynie coraz większe znaczenie zyskują tak zwane „terapię paliatywne”, których celem jest złagodzenie

cierpienia w końcowym stadium choroby i zapewnienie pacjentowi potrzebnego mu ludzkiego wsparcia. W tym kontekście wyłania się między innymi problem godziwości stosowania różnego rodzaju środków przeciwbólowych i uspokajających w celu ulżenia cierpieniom chorego, gdy wiąże się to z ryzykiem skrócenia mu życia. Jeśli bowiem można uznać za godną pochwałę postawę kogoś, kto dobrowolnie przyjmuje cierpienie, rezygnując z terapii uśmierzającej ból, aby zachować pełną świadomość i uczestniczyć świadomie – jeśli jest wierzący – w męce Chrystusa, to nie sposób utrzymywać, że wszyscy są zobowiązani do takiej „heroicznej” postawy. Już Pius XII stwierdził, że jest dozwolone uśmierzanie bólu za pomocą narkotyków, nawet gdy w konsekwencji prowadzi to do ograniczenia świadomości i skrócenia życia, „jeżeli nie istnieją inne środki i jeśli w danych okolicznościach nie przeszkadza to wypełnieniu innych powinności religijnych i moralnych”. W takim przypadku bowiem nie pragnie się śmierci i nie dąży do niej, choć z uzasadnionych przyczyn dopuszcza się ryzyko śmierci: pragnie się jedynie skutecznie złagodzić ból, stosując środki przeciwbólowe udostępnione przez medycynę. Niemniej jednak „nie należy pozbawiać umierającego świadomości bez poważnych przyczyn”: w obliczu zbliżającej się śmierci ludzie powinni być w stanie wypełnić swoje obowiązki moralne i rodzinne, zwłaszcza zaś powinni mieć możliwość w pełni świadomego przygotowania się na ostateczne spotkanie z Bogiem.

Poczyniwszy te rozróżnienia, w zgodzie z Magisterium moich Poprzedników i w komunii z Biskupami Kościoła Katolickiego, potwierdzam, że eutanazja jest poważnym naruszeniem Prawa Bożego jako moralnie niedopuszczalne dobrowolne zabójstwo osoby ludzkiej. Doktryna ta jest oparta na prawie naturalnym i na słowie Bożym spisany, jest przekazana przez Tradycję Kościoła oraz nauczana przez Magisterium zwyczajne i powszechne. Praktyka eutanazji zawiera – zależnie od okoliczności – zło cechujące samobójstwo lub zabójstwo.

Jan Paweł II, *Evangelium Vitae*, 62, 65. [w:] Opoka, [dostęp 5 maja 2013], dostępny w Internecie:

http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/encykliki/evangelium_3.html

PRZECZYTAJ

Czym jest Duchowa Adopcja?

Pełna poprawna nazwa brzmi: „Duchowa Adopcja Dziecka Poczętego Zagrożonego Zagładą”. Nie jest to więc adopcja prawna dziecka po urodzeniu, pozbawionego opieki rodzicielskiej, do rodziny zastępczej, ale adopcja duchowa dziecka poczętego zagrożonego zabiciem w łonie matki. Wyrażana jest osobistą modlitwą jednej osoby o ocalenie życia dziecka wybranego przez Boga Dawcę Życia. Trwa przez dziewięć miesięcy, okresu wzrostu dziecka w łonie matki. Zobowiązanie adopcyjne, poprzedza przyrzeczenie, które je utwierdza.

Co jest istotą i jakie jest przeznaczenie Duchowej Adopcji?

Odpowiedź: istota Duchowej Adopcji wynika z osobistego, modlitewnego i uczynkowego wstawiennictwa do Jezusa Chrystusa osoby adoptującej duchowo, wstawiennictwo o pomoc w ratowaniu od zagłady jednego nieznanego, lecz wybranego przez Boga-Dawcę Życia zagrożonego aborcją dziecka. Trwa przez okres dziewięciu miesięcy. Jej celem dodatkowym jest ochrona zdrowia psychicznego matki oraz sprawców i nakłaniających do aborcji (zagrożonych syndromem postaborcyjnym), a ponadto ochrona i wspomaganie rozwoju rodziny, zapobieganie depopulacji i depresji demograficznej narodu.

[dostęp 5 maja 2013], dostępny w Internecie:

<http://www.duchowaadopcja.com.pl>

PRZECZYTAJ

Zespół poaborcyjny

Najnowsze badania zaczynają potwierdzać hipotezę, że przerwanie ciąży może być przyczyną długotrwałych, poważnych zaburzeń emocjonalnych w życiu kobiety. Powoli zaczął funkcjonować termin „zespół poaborcyjny”, użyty po raz pierwszy przez dr. Vincentego Rue, dyrektora Institute of Post Abortion Recovery w Portsmouth, w New Hampshire. Ma ona na celu opisanie niezdolności kobiety do wyrażenia swojego gniewu, złości i winy, które to odczucia towarzyszą przerwaniu ciąży, niezdolności do pogodzenia się z utratą swojego dziecka

i wreszcie, niemożności odnalezienia spokoju. Następstwa przerwania ciąży są formą zaburzenia powstałego na skutek stresu pourazowego. Zaburzenia te są zarówno natury fizycznej (ciśnienie, bóle żołądkowe, bezpłodność, poronienia), jak i psychicznej, i różnią się w zależności od osoby. Kobiety potrzebują wypłakać się, pogodzić z utratą swojego dziecka, wyleczyć się i wybaczyć samej sobie. Niektórzy psychiatrzy, chrześcijańskie grupy pomocy, takie jak „Plan Racheli”, działające w wielu diecezjach amerykańskich, biorą te kobiety pod opiekę i pomagają im odnaleźć pokój na drodze procesu uzdrowienia, który łączy element psychologiczny z duchowym. National Office of Post – Abortion Reconciliation and Healing (Krajowe Biuro Pojednania i Leczenia Poaborcyjnego) zorganizowało w czerwcu 1992 r. kongres w Milwaukee poświęcony leczeniu poaborcyjnemu. Europa jest w tej dziedzinie opóźniona: pierwsza grupa pomocy zaczyna właśnie działać w Austrii.

[dostęp 5 maja 2013], dostępny w Internecie:

<http://mateusz.pl/mz/1996/L93-3-2.htm>

PRZECZYTAJ

Katolicka odpowiedź na problem eutanazji

Kościół katolicki wielokrotnie wypowiedział się na temat eutanazji. Najważniejszymi wypowiedziami są Deklaracja Kongregacji Doktryny Wiary *lura et bona*, *Evangelium vitae* oraz Katechizm Kościoła Katolickiego. Wszystkie te dokumenty na pierwszym miejscu stawiają problem wiary i prawa człowieka do życia. Życie ludzkie pochodzi od samego Boga. Tylko Bóg jest Panem życia. Jest ono święte i nietykalne. Eutanazja jest zabójstwem. Prawo dopuszczające możliwość pozbawienia życia jest uzurpowaniem sobie prawa, którego nikt nie posiada. Kościół jednak bardzo precyzyjnie określa, co rozumie przez eutanazję. Eutanazją jest czynne spowodowanie śmierci człowieka chorego lub cierpiącego. Nie jest zaś eutanazją zaprzestanie działań, gdy choroba zbliża się ku śmierci i nie można temu przeszkodzić. Nie jest też eutanazją podawanie choremu

środków znieczulających, które mogą skrócić życie, jeśli mogą one ulżyć choremu, a śmierć jest nieuchronna.

Taka postawa Kościoła podyktowana jest z jednej strony wiernością przekazanemu objawieniu, a z drugiej strony miłością bliźniego.

Ks. Tomasz Stroynowski, *Religijne aspekty eutanazji* [w:] Mateusz.pl

[dostęp 5 maja 2013}, dostępny w Internecie:

<http://mateusz.pl/czytelnia/ts-eutanazja.htm>

27. Kara śmierci a zapłata za zbrodnię

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- poznanie treści nauczania Kościoła o karze śmierci,
- rozpoznawanie życia jako daru od Boga.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- po zajęciach wymienia różne opinie o stosowaniu kary śmierci,
- na podstawie swojej wiedzy podejmuje polemikę na temat stosowania kary śmierci,
- swoimi słowami wymienia argumenty będące „za” karą śmierci i „przeciw” niej,
- po lekcji opowiada o wydarzeniach w Norwegii i zna historię życia Andersa Behringa Breivika, sprawcy tych wydarzeń,
- swoimi słowami wyjaśnia naukę Kościoła o stosowaniu kary śmierci.

3. POJĘCIA, POSTACI

- kara śmierci.

4. WARTOŚCI

- wartość i świętość życia ludzkiego,
- szacunek wobec życia.

5. SCHEMAT LEKCJI

- opinie ludzi na temat kary śmierci,

25. Czy wystarczy przestrzegać przykazania – „Nie zabijaj”?

26. Życie czy śmierć? Decyzja należy do ciebie?

Załącznik 1

Sytuacja 1

Mam 17 lat jestem uczennicą ogólniaka. Prawie rok temu poznałam chłopaka, zaczęliśmy się spotykać i kilka miesięcy temu zaczęliśmy współżyć. Mimo stosowanych „zabezpieczeń” okazało się, że jestem w ciąży. Świat mi się zawalił! Nie chce teraz mieć dziecka. Mam plany, chcę skończyć szkołę, pójść na studia, chcę chodzić na imprezy, koncerty, nie chcę siedzieć w domu i niańczyć dziecka. Nikomu jeszcze nie mówiłam o ciąży. Boję się powiedzieć rodzicom i mojemu chłopakowi (też ma 17 lat). Nie wiem co mam robić! Słyszałam, że można w niektórych gabinetach usunąć ciążę, więc może jest jakieś rozwiązanie...? Beata

---

Sytuacja 2

Choroba mojej mamy polega na uwięździe mięśni, porusza się na wózku inwalidzkim, odżywiana jest przez rurkę, nie może mówić, choroba jest nieuleczalna. Bardzo cierpi, a my razem z nią! Jej życie to wegetacja, to zależność od innych osób, sama nic nie jest w stanie zrobić. Może Wy mi odpowiedzieć, po co komu takie życie, jaki jest sens czekania na naturalną śmierć? Czy nie lepsza w tej sytuacji byłaby eutanazja? Andrzej

---

Sytuacja 3

Moje życie jest bez sensu, wszystko mi się skomplikowało! Bardzo kocham dziewczynę, spotykaliśmy się od jakiegoś czasu. Chwile spędzone z nią były najszczęśliwszymi w moim życiu, razem spędzaliśmy każdą wolną godzinę. Mieliśmy wspólne pasje, nasze rozmowy zdawały się nie mieć końca. Kilka dni temu, powiedziała mi, że odchodzi! Odrzuciła mnie, moją miłość, a przecież mówiła, że chce być zawsze ze mną, że mnie kocha. Nie wyobrażam sobie życia bez niej, moje życie straciło sens, brakuje mi jej, tęsknię.... Do tego okazało się jeszcze, że moja mama ma raka, zaczęło się leczenie, szpitale, chemioterapia, mama jest załamana swoją chorobą. Nie chce mi się żyć, chce uciec, zostawić to...! Nie dam rady! Nie udźwignę tego wszystkiego! Chyba mam już rozwiązanie..... Adam

---